

OPTIMALISATIE AFVALINZAMELING GEMEENTE OLDAMBT

Er zijn de voorbije jaren grote stappen gezet in het verminderen van de hoeveelheid restafval. In deze notitie is aangegeven hoe de afvalinzameling verder geoptimaliseerd kan worden tot een robuust, flexibel en eenduidig inzamelsysteem, waarbij afval wordt gezien als grondstof. Hoe kunnen we nog meer afval "retour afzender" sturen.

Doel van de rijksoverheid is om de hoeveelheid restafval per inwoner te verminderen tot onder de 100 kilo per inwoner per jaar. In 2014 was dit in Oldambt nog 243 kilo. In 2015 bood de gemiddelde Oldambtster 136 kilo aan en in 2016 146 kilo.

De volgende optimalisatie wordt voorgesteld:

- Inzameling Plastic, Metaal en Drankenkartons (PMD verpakkingen) met minicontainers;
- Plaatsen ondergrondse (pers)containers voor inzameling PMD verpakkingen voor hoogbouwlocaties;
- Inzamelfrequentie Rest afval verlagen naar 1 keer per 4 weken;
- Stimuleren inzameling overige retourstoffen.
- Inzet afvalcoach.
- Oldambt gaat 2-3-4-5
GFT iedere 2 weken
PMD/retourstoffen iedere 3 weken
Restafval iedere 4 weken
Papier iedere 5 weken

Inzameling Plastic en Drankenkartons met minicontainers

Ondanks dat de gescheiden inzameling van kunststoffen en drankenkartons succesvol is gestart, worden er door inwoners nog steeds klachten geuit. Deze klachten hebben voornamelijk betrekking op de vraag waar de zakken bewaard moeten worden en over het rommelige straatbeeld op de dagen van inzameling. Veel gemeenten gaan over op gebruik van een minicontainer en de reacties hierop zijn positief. Het is een extra serviceverlening op maat van de gemeente die het scheidingsgedrag zal stimuleren en waardoor het verwaaien van zakken voorgoed tot het verleden laat behoren.

Het merendeel van de gemeente bestaat uit laagbouw met minicontainers voor de stromen restafval, gft en papier. Over het algemeen zijn burgers graag bereid, daar waar de ruimte geen probleem is, meerdere minicontainers te gebruiken. Uit onderzoeken, onder meer uitgevoerd door ROVA in Zwolle, blijkt dat in het landelijk gebied het gebruik van drie of vier minicontainers per aansluiting voor de meeste burgers geen probleem is. Er zijn steeds meer gemeentes die van de inzameling met behulp van zakken afstappen en de burger de mogelijkheid geven op basis van vrijwilligheid een extra mini-container voor de afvoer van drankenkartons en kunststoffen te nemen. In de omgeving zijn dit bijvoorbeeld Bellingwedde, Pekela, Veendam en Vlagtwedde.

De hoeveelheid ingezameld drankenkartons en kunststof neemt door de inzet van minicontainers verder toe ten opzichte van de inzameling met zakken. Bovendien is dit een duurzame oplossing, omdat er geen zakken meer geproduceerd hoeven te worden die bijna direct weer worden weggegooid om te worden gerecycled.

Voordeel is ook dat de zakken niet meer in de garage, schuurtje enz. bewaard hoeven te worden. Eventueel kunnen huishoudens ook een extra container delen.

Op 1 september 2016 is gestart met een pilot voor alle 600 adressen in Westerlee met minicontainers met een inhoud van 240 liter voor de inzameling van plastic en drankenkartons. Gekozen is voor grijze containers met oranje deksel zodat de container herbruikbaar is indien de proef geen vervolg krijgt.

Het contactcentrum van Synergon heeft een telefonisch klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder 187 inwoners van Westerlee. De uitkomsten van het onderzoek waren heel duidelijk.

Slechts 3 inwoners gaven aan de container niet te gebruiken waarvan 2 de container delen met de buren. 86% van gebruikers ervaart het gebruik van de container beter dan het aanbieden in zakken en 98% van de gebruikers wil graag dat de container blijft. Dit is dus inclusief bewoners die een relatief kleine tuin hebben in een zogenaamd rijtjeshuis of bejaardenwoning.

De vervuilingsgraad van met minicontainers ingezameld plastic blijkt iets hoger dan bij zakken. Optisch gezien heeft de in Westerlee ingezameld afval dezelfde kwaliteit als voorheen.

De inzameling met mini containers gaat aanmerkelijk langzamer dan met zakken. De inzameltijd wordt minimaal verdubbeld, dit blijkt ook uit de proef in Westerlee.

Voorstel is de PMD container en de overige herbruikbare goederen 1 keer per 3 weken in te zamelen. De ervaring in andere gemeenten leert dat één keer per vier weken onvoldoende is en één keer per twee weken erg ruim. Uit de proef in Westerlee (waar nu 1 keer per twee weken wordt ingezameld) is de vullingsgraad als volgt: 12% van de containers is voor een kwart vol, 34% van de aangeboden containers is half vol, 25% is voor $\frac{3}{4}$ deel gevuld en 29% is helemaal vol. Hieruit kan worden geconcludeerd dat een groot deel van de gezinnen een frequentie van 1 keer per maand onvoldoende is.

Omdat de inzamelroute in Westerlee voor de proef niet als aparte route werd gereden zijn er geen exacte gegevens bekend over de hoeveelheid ingezameld materiaal. Wel is duidelijk een stijging te zien wat de ervaringen in andere gemeenten bevestigt.

Gezien de ervaringen wordt voorgesteld alle bewoners die beschikken over een grijze mincontainer ook een container voor plastic en drankenkartons aan te bieden. Het gaat hierbij om 16.100 aansluitingen. Minus de containers die al in Westerlee zijn verstrekt gaat het hierbij dus om maximaal 15.500 containers.

Het contract voor de inzameling en verwerking van plastic en drankenkartons loopt nog tot 1 januari 2019. Bij de nieuwe aanbesteding kan dan optimaal worden geprofiteerd van de voorgestelde wijzigingen en eventuele verbeterpunten worden meegenomen.

Hoogbouw

Voor hoogbouwlocaties, voornamelijk in Winschoten, is de minicontainer geen oplossing i.v.m. ruimtegebrek.

Voorgesteld wordt om in Winschoten ondergrondse perscontainers voor PMD afval te plaatsen. Deze perscontainers zijn relatief duur, maar er kan wel een grote hoeveelheid materiaal in worden verzameld. Deze containers zijn gepland naast de glas- en textielcontainers

- in Winschoten Zuid bij de Spar
- op het parkeerterrein Liefkenshoek
- bij de Jumbo/Aldi aan de Heemskerkstraat
- in Winschoten Noord bij de Plus
- in de bomen Buurt aan de Prunuslaan.

Verder is voorzien in plaatsing van 1 container op het Vredenhovenplein in Scheemda. Ervaring elders heeft geleerd dat plaatsing naast een restafvalcontainer bij de hoogbouwlocaties niet aan te bevelen is omdat er dan meer vervuiling optreedt. Bij plaatsing naast de glas-, en textiel containers ontstaat er een soort milieupark waarvan duidelijk is dat het afval gescheiden moet worden aangeboden.

In een ondergrondse perscontainer kan ongeveer 600 kg. afval worden ingezameld. Dit is voldoende voor 720 gezinnen bij wekelijkse lediging. Als er 6 pers containers worden geplaatst kunnen er dus ruim 4000 gezinnen gebruik maken van deze voorziening. Er zijn momenteel ca. 2000 aansluitingen zonder mini containers. Ook bewoners die geen gebruik (willen) maken van de minicontainers kunnen gebruik maken van de verzamelcontainers. Geschat wordt dat in Winschoten Noord en de Bomenbuurt een normale 5 m3 ondergrondse container voldoende is.

Verplichting container

Momenteel is elke laagbouwwooning verplicht om een Rest, GFT en Papiercontainer te “beheren” ongeacht of deze al dan niet gebruikt wordt. Voorgesteld wordt dit, met de invoering van de PMD container te veranderen en alleen nog het gebruik van de rest container te verplichten. Opgemerkt wordt dat het onderscheid tussen de containers in de toekomst alleen nog gemaakt wordt door de kleur van het deksel (blauw, groen, grijs of oranje). De containers zelf worden allemaal grijs, dit heeft veel voordelen bij het voorraadbeheer.

“Omgekeerd inzamelen” in het centrumgebied van Winschoten

Een ontwikkeling die steeds meer opgang krijgt is het zogenaamde “omgekeerd inzamelen”. Hierbij worden alle herbruikbare afvalstoffen regelmatig en gratis huis-aan-huis ingezameld. Het restafval wordt weggebracht naar een ondergrondse afvalcontainer in de buurt.

Om dit systeem grootschalig in te gaan voeren in de gehele gemeente is momenteel niet realistisch gezien de grote afstanden en de investering in ondergrondse voorzieningen. In het centrum van Winschoten zijn momenteel 33 ondergrondse containers in gebruik. Door het bijplaatsen van 6 containers is er binnen een straal van 150 meter een ondergrondse container voor alle woningen in de binnenstad.

In de berekening afvalstoffenheffing van 2017 is voorzien in het plaatsen van nog eens 6 ondergrondse containers voor restafval. In de hele binnenstad van Winschoten (tussen de Beertsterstraat, Nassaustraat, Steringa Kuiperweg, Stationsweg en Mr. D.U. Stikkerlaan) kan dan worden ingezameld met ondergrondse containers. Dit betreft in totaal 2342 woningen waarvan nu nog 940 gebruik maken van een minicontainer.

Dit systeem kan op termijn worden uitgebreid naar andere dichtbebouwde woonwijken met weinig ruimte voor containers.

Gekeken wordt of de inzameling van de overige fracties kan worden verbeterd, vooral bij hoogbouw.

Inzamelfrequentie rest afval

Gezien het lage aanbodpercentage van de restcontainer (in 2016 werd een 240 liter rest container gemiddeld 8,9 keer per jaar aangeboden en een 140 liter restcontainer 7,1 keer) en de ervaringen in andere gemeenten wordt voorgesteld de frequentie van de restafvalcontainer te verlagen van 1 keer per twee weken naar 1 keer per vier weken. De frequentie van GFT en papier blijft ongewijzigd.

De verwachting is dat dit zal leiden tot nog betere afvalscheiding aangezien het service niveau voor de rest container wordt verlaagd. Uit sorteerproeven blijkt dat in de restafval container nog steeds voor herbruikbaar materiaal wordt aangeboden bv. 35% GFT, 10% papier, 17% plastic, 4% glas en 3% textiel.

Gemeenten met de inzamelssystematiek GFT elke twee weken zonder tarief, Rest elke vier weken met tarief en PMD huis-aan-huis gehaald hebben ongeveer 100 kg rest afval per inwoner per jaar. Dit zou voor Oldambt een daling betekenen van ca. 40 kg per inwoner per jaar. In onderstaande berekening is rekening gehouden met een daling van 25 kg, voor de gehele gemeente betekent dit 950 ton per jaar.

Uiteraard leidt het verlagen van de inzamel frequentie tot kostenvermindering. Het aantal te legen containers zal niet noemenswaardig wijziging maar de te rijden kilometers voor restafval zal halveren. Het inzamelcontract met van Gansewinkel, waarin is opgenomen dat GFT en Restafval afwisselend wordt ingezameld, loopt nog tot 1 januari 2019. De verwachting van de inzamelaar is dat het aanbod van GFT iets toeneemt. Het aantal benodigde uren inzet restafval vermindert niet zodanig dat er met een inzamelvoertuig minder kan worden gereden. Er komt géén formatie of auto vrij die elders ingezet kan worden. De resterende contractperiode is ook te kort om alle inzamelroutes en dagen te herzien. Opgemerkt wordt dat met de invoering van het tarief voor de restcontainer, en daarmee een verlaging van het aanbod van de grijze containers, de kosten voor de inzameling wel zijn verlaagd.

Metalen

De inzameling van PMD (Plastic Metaal en Drankenkartons) in 1 container is redelijk standaard. Ook de scheidingsfabrieken waar het ingezameld materiaal wordt verwerkt zijn hierop ingericht. Het is voor de hand liggend om hier ook in Oldambt voor te kiezen. Opgemerkt wordt dat deze container alleen bestemd is voor verpakkingen. De verwerking en recycling wordt gefinancierd door het verpakkende bedrijfsleven. Dit betekent dat bad eendjes maar ook metalen niet zijnde blik niet in de PMD container

mogen. Dit vraagt om een goede voorlichting, begin hiervan is, te spreken over de PMD-verpakkingen container.

Inzamelfrequentie papier

Papier wordt nu door scholen, verenigingen en kerken 1 keer per maand ingezameld. 1 keer per maand is planning technisch geen handige periode. Soms zit er vier en soms vijf weken tussen twee inzamelrondes.

Voorgesteld wordt 1 keer per vijf weken papier te gaan inzamelen. Dit heeft als voordeel dat er 1,5 minder inzamelrondes per jaar zijn en daardoor zijn er minder vrijwilligers nodig, minder inzamelkosten en minder CO2 uitstoot.

De hoeveelheid papier zal niet veranderen en dat eens per vijf weken voldoende is blijkt uit het feit dat dit nu soms ook al het geval is.

Nadeel is dat de vaste inzamel dag in de maand, bijvoorbeeld de derde donderdag, verdwijnt. De inzameling zal nog wel altijd op donderdag blijven. De inzamel dagen worden gecommuniceerd via de afvalkalender en afvalapp. Deze worden nog belangrijker.

Overige retourstoffen

Synergion zamelt momenteel separaat elke twee weken de volgende afvalstoffen in: textiel, metaal (blik), kleine elektronische apparaten, frituurvet/olie en harde kunststoffen.

In onderstaande tabel zijn de ingezamelde hoeveelheden in kilo in 2014, 2015, 2016 en de prognose indien onderstaande verbetervoorstellen worden uitgevoerd.

	2014	2015	2016	Prognose
Metalen	20.193	54.578	62.762	10.000*
Kleding	2.474	9.440	9.600	15.000
Klein WEB	0	27309	30.420	46.000
Frituurvetten	0	9299	11.800	15.000
Harde kunststoffen	0	42896	41.288	50.000
Boeken				18.000
Speelgoed				3.000

* zonder blik, gaat bij PMD verpakkingen

Het blijkt dat ca. 50% van de gezinnen gebruikt maakt van de mogelijkheid metaal enz. aan te bieden aan de kringloopwagen. De inzameling van de overige retourstoffen blijkt lastig te communiceren. Een van de redenen hiervan is dat er geen inzamelmiddel beschikbaar wordt gesteld zoals een container of een inzamelzak. Burgers dienen zelf voor een doos of bak te zorgen waarin het afval wordt aangeboden. Dit wordt als lastig ervaren.

Om de inzameling van de overige retourstoffen onder de aandacht te brengen, is het idee een emmer te verstrekken met hierop aangegeven welke afvalstromen kunnen worden aangeboden als retourstof en wanneer. Hiervoor kan de emmer gebruikt worden maar dit is niet verplicht. Zo wordt de inzameling van retourstoffen op een ludieke wijze gepromoot.

Elders in het land zijn inzamelsystemen bedacht met speciale zakken voor boeken en speelgoed. Dit blijkt goed te werken maar erg duur te zijn. Door deze fracties toe te voegen aan de bestaande systematiek zijn er weinig meerkosten en wordt, naar schatting, ruim 20 ton afval hergebruikt.

De herbruikbare kleding, kleine apparaten, boeken en speelgoed worden in het activiteitscentrum van Werkpro aan de Zeefbaan in Winschotens geïnspecteerd, zo nodig gereinigd en/of gerepareerd en te koop aangeboden in de kringloopwinkel Goud Goed. Niet te verkopen afval wordt zoveel als mogelijk gescheiden in diverse afvalstromen.

Werk Pro zamelt al jaren kringloopgoederen in van inwoners van de gemeente Oldambt. Ongeveer 77 ton goederen per jaar krijgt zo een tweede leven.

Voorstel

- De inzamelfrequentie van overige retourstoffen te verlagen naar 1 keer per 3 weken;
- De inzameling van retourstoffen extra te promoten;
- De volgende fracties in te zamelen: kleding, klein WEB, Frituurvet/olie, boeken, speelgoed, metalen (geen blik/verpakkingen) en harde kunststoffen (emmers e.d.).

Afvalcoach

Steeds meer gemeenten overwegen de inzet van afvalcoaches. Een persoonlijke benadering om burgers te informeren en te motiveren om hun afval goed te scheiden. Het blijkt een erg effectief middel te zijn. De opzet is dat de baan van afvalcoach tijdelijk is als re-integratie traject. Hierdoor blijven de kosten beperkt.

Een aantal gemeenten werkt al met afvalcoaches bijvoorbeeld Veendam en Pekela. Afval scheiden is niet moeilijk, maar soms is het handig dat je gewoon even een vraag kan stellen. De afvalcoach is daar speciaal voor.

De afvalcoach kan alles vertellen over afval inzamelen en geeft tips of advies over het sorteren van afval
Ook kan de afvalcoach controleren op vervuiling van de PMD en/of GFT container.

Luiers

Luiers zijn de grootste afvalstroom die nog niet gescheiden wordt ingezameld. Er zijn diverse initiatieven op dit vlak maar die hebben nog niet geleid tot een concrete oplossing. Inmiddels wordt er wel gestuurd vanuit het ministerie van I&M wat hopelijk snel leidt tot een goede oplossing.

Financiën

Investering

Minicontainers	€ 612.250,00
Ondergrondse pers containers	€ 100.000,00
Ondergrondse containers	€ 18.000,00
Promotie	€ 25.000,00
Onvoorzien en afronding	€ 10.750,00
	<u>€ 766.000,00</u>

Hogere exploitatielasten/ lagere inkomsten:

Kapitaallasten:		
afschrijving 10 jaar	€ 76.600,00	
rente 3,5%	€ 26.810,00	
		€ 103.410,00
Legen en onderhoud ondergrondse containers	€ 10.000,00	
Meerkosten inzameling PMD	€ 55.000,00	
Meerkosten verwerking PMD	€ 71.000,00	
Afvalcoach	€ 10.000,00	
Lagere inkomsten aanbieden rest container	€ 70.000,00	
		€ 216.000,00
		<u>€ 319.410,00</u>

Lagere exploitatielasten/ hogere inkomsten:

Meeropbrengsten plastic	€ 145.000,00	
Meeropbrengsten drankenkartons	€ 19.000,00	
Verminderde verwerkingskosten restafval	€ 62.000,00	
Lagere kosten aanschaf en bezorgen zakken	€ 60.000,00	
		<u>€ 286.000,00</u>
Saldo		<u>€ 33.410,00</u>

Per aansluiting is dit een toename van de afvalstoffenheffing van € 2,00.

De stand van de voorziening afvalstoffenheffing is op dit moment € 450.000. De voorziening muteert middels het jaarlijkse saldi tussen werkelijke lasten inzameling huishoudelijke afvalstoffen en de baten afvalstoffenheffing. De voorziening wordt gebruikt om niet begrote tegenvallers op te vangen en voor tariefsegalisatie om grote schommelingen in het tarief te voorkomen. Gelet op de aanwending van de voorziening in de afgelopen jaren is een voorziening van € 200.000 voldoende.

Voorgesteld wordt om € 250.000 van de voorziening aan te wenden ter dekking van de investering.

De berekening ziet er dan als volgt uit:

De berekening ziet er dan als volgt uit:

	€	
Investering	766.000,00	
	€	
Dekking tlv voorziening	250.000,00	
	€	
	<u>516.000,00</u>	
Kapitaallasten:		
afschrijving 10 jaar	€ 51.600,00	
rente 3,5%	€ 18.060,00	
		€ 69.660,00
Hogere lasten/lagere inkomsten		<u>€ 216.000,00</u>
		€ 285.660,00

Door de investering op deze manier te financieren zal de afvalstoffenheffing niet stijgen.

De inzameling van alle afvalstromen wordt in 2018 opnieuw aanbesteed. De verwachting is dat door de voorgestelde maatregelen de inzamelkosten zullen dalen. De verwerkingskosten voor plastic en drankenkartons zullen wellicht iets stijgen.

De vergoeding voor plastic en drankenkartons neemt de komende jaren af. Voor 2020, 2021 en 2022 moet de vergoeding nog worden vastgesteld. De vraag is of na deze periode ook nog een vergoeding wordt betaald maar het is onwaarschijnlijk dat het landelijk opgezette systeem van inzameling en hergebruik niet langer zal worden ondersteund.

Het tarief voor de afvalstoffenheffing 2018 wordt in het najaar definitief door de gemeenteraad vastgesteld in de belastingverordening.

Planning

Alle contracten voor het inzamelen en verwerken van de diverse afvalstromen (ook van het afvalbrengstation) eindigen op 31 december 2018. In 2018 zal dit dus moeten worden aanbesteed. Door op 1 januari 2018 te starten met de nieuwe inzamelssystematiek kan hier bij de aanbesteding in april 2018 rekening worden gehouden met de eerste ervaringen.

- Raadsbesluit	29 mei 2017 (11-4 college of 18-4)
- Aanbesteding aanschaf containers	juni-augustus 2017
- Communicatie	november 2017 - maart 2018
- Uitzetten mini containers	december 2017
- Plaatsen ondergrondse containers	november-december 2017
- Legen PMD containers 1 keer per drie weken	januari 2018
- Verlagen frequentie restafval	januari 2018
- Evaluatie nieuwe inzamelssystematiek	maart 2018
- Aanbesteding afvalinzameling	april-september 2018

Uiteraard zal er gedurende het gehele traject intensief gecommuniceerd moeten worden: Oldambt gaat 2-3-4-5.

